
تأثیر عوامل اقتصادی- اجتماعی جمعیتی بر مهاجرت افغان ها در شهرستان دماوند در سال ۱۳۹۸

محمد علی جعفری^۱، دکتر شیرین احمد نیا^۲، دکتر حسین هاشمی داران^۳

چکیده

پژوهش حاضر به شناخت عوامل اقتصادی، اجتماعی و جمعیتی موثر بر میزان گرایش مهاجرت افغانها به شهرستان دماوند می پردازد. با طرح پرسشهایی از قبیل نقش عوامل اقتصادی - اجتماعی و جمعیتی و تأثیر آن بر میزان گرایش مهاجرت افغانها به شهرستان دماوند، می باشد. در چهار چوب نظری از نظریه های سرمایه انسانی، جاذبه و دافعه، دیدگاه وابستگی، مدل تودارو، دیدگاه سیستمی، قانون ارتباطات و مهاجرت راون اشتاین، مهاجرت زنجیره ای و جهانی شدن مورد بررسی قرار گرفته است، روش این پژوهش، پیمایشی و ابزار گرد آوری اطلاعات، پرسشنامه محقق ساخته و نمونه مورد مطالعه ۳۸۵ نفر از افغان های ساکن شهرستان دماوند هستند که با روش نمونه گیری خوشه ای و در نهایت با استفاده از روش تصادفی ساده انتخاب شده اند. به منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم افزار SPSS استفاده شده است. رابطه بین متغیر های مستقل و متغیر وابسته مثبت و نسبتاً قوی می باشد. از مجموع تأثیرات، سهم میزان تأثیر عوامل اقتصادی در مرحله اول، عوامل اجتماعی در مرحله دوم و عوامل جمعیتی در مرحله سوم قرار دارد و در مجموع ۹۸ درصد تغییرات متغیر وابسته گرایش به مهاجرت توسط این سه متغیر اصلی قابل تبیین است.

واژگان کلیدی: مهاجرت افغانها، عوامل اقتصادی، اجتماعی، جمعیتی،

۱- کارشناس ارشد جمعیت شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن (نویسنده مسئول)

۲- مدرس دانشگاه عالمه طباطبایی

۳- مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن

مقدمه

از آنجایی که مهاجرت نوعی جابجایی محسوب می شود که به دلایل مختلف در سطوح داخلی و بین المللی انجام می گیرد. میتواند دستاورد شرایط اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی ویا محیطی باشد. منظور اینکه هر یک از عوامل فوق در اقدام به مهاجرت تاثیر گذار می باشد. تحقیقات نشان می دهد که جمهوری اسلامی به لحاظ پذیرش تعداد پناهنده، به « مادر پناهندگان جهان » معروف شده است (دانش پور، ۱۳۹۰: ۶۶). این در شرایطی است که در درون با مشکلات و معضلات در این رابطه رو به رو شده است و حل این مشکلات، قاعدتاً بستگی به اقدامات مناسب مسئولین کشور دارد و تأخیر در حل این مسأله چه بسا به یک بحران تغییر ماهیت داده و عواقب وخیمی بیاورد.

مهاجرین هر کشور یا منطقه بتدریج در یک محله جمع می شوند و در صورت کثرت تعداد، به علت تفاوتها و تعارضات فرهنگی و اجتماعی با سکنه بومی، ضمن تأثیر پذیری از محیط، بر محیط اطراف خود اثر متقابل می گذارند و گاه دیده شده تضاد فرهنگی و اجتماعی مهاجرین و ساکنین بومی محل تا سالیان دراز باقی بوده و موجب بروز برخوردهای شدید نیز شده است. عدم پذیرش مهاجرین از جانب ساکنین اصلی و مقاومت در برابر آنان به سبب احساسات نژادی پرستانه یا ناسیولیستی و غیره.

مسائل و مشکلات فرهنگی ناشی از ناآشنائی به زبان محل و لزوم تطبیق با سیستم آموزش کشور پذیرنده، تفاوتهای رفتاری و مذهبی مهاجرین با سکنه بومی و آداب و رسوم و نحوه متفاوت زندگی. ذکر این نکته شاید راهگشای بسیاری از مسائل باشد. در وسایل ارتباط جمعی خارجی اغلب کلمات و اصطلاحات سیاه پوست رنگین پوست، غیر سفید و نژاد مختلط بکار می رود. این واژه ها علاوه بر ریشه های استعماری، با هدف تحقیر شمردن سایر اقوام، در دنیای امروز از جانب دولتها و جریانهای بکار می رود که می خواهند تفاوت و حضور جماعتی از گروههای قومی و نژادی دیگر را که به رغم خود پست تر می شمارند در جامعه خود به مردم یادآوری شوند. بنابر این با عنایت به مطالب فوق محقق در صدد است

علل و انگیزه‌های اصلی مهاجرت افغانها به شهرستان دماوند را شناسایی کرده و اولویتهای اقتصادی - اجتماعی و جمعیتی آنان را در زمینه مهاجرت تشخیص دهد و با ارائه راهکارهای مناسب گامی در جهت برنامه ریزی مطلوب در این راستا برداشته شود.

بیان مساله:

با توجه به حضور بیش از ۳۰/۰۰۰ نفر از مهاجرین بیگانه به خصوص اتباع افغانی در شهرستان دماوند و نزدیک بودن این شهرستان به تهران، همچنین بحث پناهندگان و مهاجرین بیگانه یکی از مسائلی است که از دیرباز فراروی جوامع و حکومتها بوده و با گذشت زمان آن را روز به روز پیچیده تر کرده، به همین خاطر طرح و بررسی این موضوع در همه زمانها و در هر شرایط و موقعیتی به عنوان یک مسئله مورد ابتلا در حکومتها و از ضروریات می باشد. که در اوضاع و احوال فعلی به علت وجود عوامل گوناگون از جمله مشکلات اقتصادی، اجتماعی، بی کاری و تورم که در کشور وجود دارد ضرورت بررسی آن به مراتب بیشتر است. و مسائل پناهندگان و مهاجرین کمتر موضوع تحقیقات بوده و به همین دلیل نیز تقریباً "کمترین اطلاعاتی از تأثیرات اقتصادی، اجتماعی و سیاسی حضور این افراد در کشور در اختیار می باشد که حتی گاهی شنیده می شود که عدم شناخت صحیح نسبت به الگوها و ارزشهای فرهنگی و مذهبی اتباع خارجی با ایرانیان باعث بروز اختلاف و درگیری بین آنها گردیده است. در این راستا ضرورت شناخت صحیح از تأثیرات حضور مهاجرین و پناهندگان در ابعاد مختلف که در فرضیات تحقیق ذکر شده است اهمیت می یابد، تا در نتیجه مسئولان بتوانند با درایت لازم اقدامات و تصمیمات بایسته اتخاذ کنند. به طوریکه تاکنون در خصوص موضوع فوق در شهرستان دماوند و احتمالاً" در سطح کشور تحقیق لازم نشده است و اطلاعات کافی در زمینه شاخصهای جمعیتی مهاجرین خارجی در سطح کشور وجود ندارد.

در این پژوهش محقق تلاش دارد این موضوع را مورد مطالعه قرار دهد که عوامل اجتماعی - اقتصادی و جمعیتی موجود چه میزان تأثیر بر گرایش مهاجرت افغانها به شهرستان دماوند را دارد؟ آیا می توان ادعان داشت که گرایش افغانها متأثر از عوامل اجتماعی - اقتصادی و جمعیتی می باشد؟ و اگر چنین است کدامیک از اولویت بیشتری برخوردار است؟ بنابراین هدف مقاله

شناخت رابطه بین عوامل اجتماعی، جمعیتی و اقتصادی بر گرایش مهاجرت افغانها به شهرستان دماوند است.

چارچوب نظری تحقیق:

به دلیل ماهیت چند وجهی و بین رشته ای مهاجرت، نظریه های مختلفی برای تحلیل و تبیین دلایل و عوامل برانگیزاننده مهاجرت ارائه شده است. که این نظریه ها ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی موضوع را در نظر گرفته اند. از این منظر ارائه یک نظریه و یا تاکید بر یک بعد (اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی) در تبیین دلایل و عوامل برانگیزاننده مهاجرت کافی نیست. لذا از میان نظریات و تحقیقاتی که در این زمینه ارائه شده، چند دیدگاه با موضوع تحقیق هماهنگی بیشتری دارد. در پژوهش حاضر از نظریه های سرمایه نیروی انسانی، جاذبه و دافعه، مدل تودارو، قانون ارتباطات و مهاجرت راون اشتاین، مهاجرت زنجیره ای برای تبیین مسئله استفاده شده است. این نظریات اگرچه به طور مستقیم موضوع مهاجرت زنان را طرح نمی کنند اما هر کدام بخشی از دلایل را تبیین می کنند که انگیزه موثری برای مهاجرت زنان می گردد.

الف) نظریه سرمایه نیروی انسانی (لاری ساستاد): لاری ساستاد، برتری انگیزه های اقتصادی در مهاجرت را به گونه دیگری مطرح کرد و به مسأله مهاجرت از دید سرمایه گذاری پرداخته است. این مبحث به تدریج تکمیل و به نظریه سرمایه نیروی انسانی موسوم شد. به نظر وی مهاجر وقتی اقدام به مهاجرت می کند که این امر دارای بازده اقتصادی باشد. بازدهی که فراتر از تفاوت درآمد در مبدأ و مقصد مهاجرتی است؛ زیرا براساس نظریه وی که به نظریه هزینه فایده موسوم است، مهاجرت زمانی انجام می گیرد که درآمد در مبدأ بعلاوه هزینه واقعی مهاجرت کمتر از درآمد قابل انتظار باشد. در غیر این صورت حتی اگر درآمد قابل انتظار در مقصد بیش از درآمد مبدأ باشد، باز هم مهاجرتی انجام نمی گیرد. در نظریه وی هزینه های مهاجرت شامل هزینه های پولی مستقیم، هزینه های پولی غیر مستقیم و هزینه های روانی است که مجموع آنها را هزینه های واقعی مهاجرت می نامند. (زنجان، ۱۳۸۰: ۱۳۲). در این پژوهش برای عوامل فرهنگی به این حیطه نظری تکیه شد.

ج) نظریه‌ی جاذبه و دافعه :

اورت س. لی ۱۹۶۶ در مقاله‌ی ای با عنوان «نظریه‌ی ای درباره مهاجرت» که در مجله جمعیت شناسی آمریکا منتشر کرد مهاجرت را تحت تأثیر چهار عامل عمده ذیل تبیین کرد :

عوامل موجود در مبدا (برانگیزنده و یا بازدارنده)

عوامل موجود در مقصد (برانگیزنده و یا بازدارنده)

موانع موجود در جریان مهاجرت از مبدا به مقصد.

عوامل شخصی : نظریه‌ی او به تئوری عوامل دافعه و جاذبه مشهور است. بر اساس این نظریه، رانش‌ها و کشش‌هایی متنوع در مبدأ و مقصد مهاجرتی وجود دارد که فرد را به ماندن در محل یا مهاجرت از آن بر می‌انگیزند. در صورتی که برآیند عوامل برانگیزنده و بازدارنده مثبت باشد، میل به مهاجرت در فرد ایجاد می‌شود و چنان در مرحله‌ی بعد، شرایط و امکانات مناسب فراهم باشد و عوامل شخصی و موانع موجود در جریان مهاجرت تأثیری بازدارنده اعمال نکنند، تمایل به مهاجرت عینیت و فرد مهاجرت می‌کند (زنجانی، ۱۳۸۰: ۱۳۲).

نظریه تودارو: مایکل تودارو پیشگام کسانی بوده است که معتقدند مهاجرت انگیزه‌های اقتصادی خاصی دارد او انگیزه‌های اقتصادی را بر حسب تفاوت‌های مشاهده شده در درآمد روستا - شهری با فرض اینکه مهاجرین در جستجوی ماکزیمم در آمد در آینده هستند، تعریف می‌کنند. فرمول تودارو به توضیح نرخ بالای درون کوچی به مناطقی با بیکاری زیاد کمک می‌کند. تئوری با این فرض آغاز می‌شود که مهاجرت اساساً یک پدیده اقتصادی است، و فرد مهاجر کاملاً منطقی و عقلانی تصمیم می‌گیرد. که علیرغم وجود بیکاری در شهرها تصمیم به مهاجرت بگیرد (تودارو، ۱۹۹۷: ۳۰).

فاصله مهاجرت: شدت مهاجرت بین دو نقطه با فاصله آن دو رابطه معکوس دارد و با طولانی تر شدن فاصله‌ی بین مبدأ و مقصد، دو گرایش ضمنی در مهاجران ایجاد می‌شود :

الف) استقرار در نقاط شهری به ویژه در شهرهای بزرگ.

ب) مهاجرت به سوی قطب‌های صنعتی و تجاری. (زنجانی، ۱۳۸۰: ۱۳۲ - ۱۳۱).

تابها و بازتابهای مهاجرت:

گرچه مهاجرت بیشتر از نقاط روستایی به نقاط شهری و از شهرهای کوچک تر به شهرهای بزرگ تر انجام می گیرد، جریان وارونه ای نیز از شهرهای بزرگ تر به شهرهای کوچک تر و از نقاط شهری به نقاط روستایی وجود دارد. وی با توجه به شرایط زمانی خود بر این نکته تأکید میکند که موازنه ی مهاجرتی از روستا به شهر همواره بیش از موازنه ی مهاجرتی از شهر به روستا است (اورت لی، ۱۹۶۶ به نقل از لهسائی زاده، ۱۳۶۸: ۷۲).

برتری انگیزه اقتصادی در مهاجرت:

راونشتاین بی آن که از سایر عوامل موثر بر مهاجرت غفلت کند، بر نقش عوامل اقتصادی در شکل گیری، رشد و استمرار مهاجرت ها تأکید دارد و آن را مهم ترین عامل برانگیزنده ی مهاجرت ها می داند (زنجانی، ۱۳۸۰: ۱۳۱).

مهاجرت زنجیره ای

خویشاوندان و دوستان ممکن است تصمیم گیری فرد را تحت تأثیر قرار دهند. الگویی که به عنوان مهاجرت زنجیره ای نامیده می شود. این است که مر دم غالباً مقاصد و محل زندگی آتی خود را بر حسب جایی که دوستان و خویشاوندان آنها زندگی می کنند انتخاب می کنند به علت حرکت زنجیره ای جریانهای مهاجرتی بین مبادی مقصدهای مشخص ممکن است تا مدت طولانی بعد از آنکه دلایل اولیه استقرار آنها اهمیت خود را از دست دادند حفظ شود شکل گیری مهاجرت باعث افزایش مهاجرت می گردد (اورت لی، ۱۹۶۴، به نقل از لهسائی زاده ۱۳۶۸: ۶۹).

روش شناسی:

روش های پژوهشی که به تناسب از آنها در پژوهش حاضر استفاده شده است عبارتند از: الف) روش اسنادی و کتابخانه ای: برای دستیابی به چارچوب نظری، شفاف شدن واقعیت اجتماعی و آگاهی از پیشینه و ادبیات پژوهش در مورد مهاجرت افغانها به شهرستان دماوند از روش فوق استفاده شده است.

از روش پیمایشی برای جمع آوری داده ها، طبقه بندی، توصیف، تحلیل آنها استفاده شده است. جامعه آماری، پژوهش حاضر کلیه مهاجرین افغانی هستند که ساکن شهرستان دماوند بوده و مشغول کار و اشتغال می باشند.

در این پژوهش به علت پراکندگی و وسعت بسیار زیاد شهرستان دماوند از روش نمونه گیری احتمالی خوشه ای استفاده شده که شهرستان دماوند را به ۵ منطقه و ۱۱۱ روستا تقسیم شده که از بین منطقه ها به حکم قرعه دو منطقه آبسرد و خود مرکز دماوند انتخاب شد و از بین روستا ها به حکم قرعه ۵ روستای سریندان، جابان، خسروان، مهرآباد و جورد انتخاب شدند. تعداد نمونه مورد بررسی ۴۳۰ نفر است که با توجه به پردازش پرسشنامه ها، تعداد ۴۵ پرسشنامه در این مرحله به دلیل کم توجهی پاسخگویان به سوالات، کنار گذاشته شدند و تعداد ۳۸۵ پرسشنامه در تحلیل داده ها مورد بررسی قرار گرفتند. ابزار سنجش در این تحقیق پرسشنامه محقق ساخته است که مبتنی بر طیف لیکرت طراحی شده است.

یافته ها:

نتایج بدست آمده نشان میدهد که از مجموع ۳۸۵ نفر آزمودنی مورد بررسی کمترین فرد مورد مطالعه ۱۸ و بالاترین پاسخگو ۹۰ سال سن دارند، کمترین مدت اقامت در بین مهاجرین در ایران یک سال و بیشترین سال اقامت در ایران ۵۰ سال می باشد، ۲/۳ درصد یک سال است که در دماوند ساکن هستند و بیشترین مدت اقامت در دماوند حدود ۳۵ سال در دماوند ساکن بوده اند. ۵۴/۳ درصد افراد پژوهش مرد و ۴۵/۷ درصد زن هستند. ۲۱۰ نفر یعنی ۵۴/۵ درصد سنی و ۴۴/۴ درصد شیعه، ۵۶/۴ درصد متأهل ۲۶/۵ درصد مجرد و ۱۳/۲ درصد همسرانشان فوت شده، ۳/۶ درصد مطلقه می باشند. ۳۶/۹ درصد بی سواد، ۳۱/۲ درصد ابتدایی، ۲۶ درصد راهنمایی، ۴/۹ درصد دیپلم، ۰/۸ درصد فوق دیپلم و ۰/۳ درصد لیسانس به بالا، خود را معرفی کرده اند، ۹/۹ درصد مهاجرین در تولیدی مشغول به کار هستند، ۳/۹ درصد مهاجرین کارهای صنعتی، ۱۹/۷ درصد مهاجرین در بخش کشاورزی، ۱۲/۷ درصد مهاجرین در بخش باغداری، ۸/۱ درصد مهاجرین دامدار، ۱۰/۹ درصد در قسمت خدماتی، ۱۹/۲ درصد

مهاجرین کارگر ساده و ۱۵/۶ درصد مهاجرین خود را خانه دار معرفی کرده اند . (۱/۱۵ درصد) بدون درآمد هستند ، (۱۴/۸ درصد) زیر ۲۰۰ هزار تومان دریافت می کنند . (۲/۲۶ درصد) بین ۲۰۱ تا ۳۰۰ هزار تومان ، (۴۱/۶ درصد) بین ۳۰۱ تا ۴۰۰ هزار تومان و (۳/۲ درصد) آزمودنی ها ۴۰۱ هزار تومان به بالا دریافت می کنند .

برای بررسی فرضیه ها چون متغیرها از نوع سنجش ترتیبی - فاصله ای هستند از آزمون آماری ضریب همبستگی کندال استفاده شده است .

جدول شماره ی ۲ : جدول تقاطعی مربوط به آزمون رابطه بین درآمد بالا و مهاجرت افغانها به شهرستان دماوند

		درآمد بالا علت مهاجرت	مدت اقامت در دماوند
ضریب همبستگی	درآمد بالا علت	۱.۰۰۰	۰.۰۵۴
ضریب همبستگی	مهاجرت	۰	۰.۱۷۴
کندال		۳۸۲	۳۸۲
	مدت اقامت در دماوند	۰.۰۵۴	۱,۰۰۰
		۰.۱۷۴	۰
		۳۸۲	۳۸۵

همانگونه که از جدول شماره ی ۲ بر می آید ، ضریب همبستگی محاسبه شده به میزان ۰/۰۵۴ نشانگر وجود رابطه مستقیم وجود دارد همچنین ضریب محاسبه شده در سطح بالای ۰/۰۱ (sig = ۰/۱۷۴) معنی دار است و بنابراین فرضیه ی پژوهش در سطح ۰/۰۱ تایید می گردد و فرضیه صفر رد می گردد و با احتمال بیش از ۹۹ درصد می توان گفت بین متغیرهای مذکور رابطه ی معنی دار وجود دارد که با نظریه آرتور لوئیس و نظریه لاری ساستاد که تفاوت درآمد در مبدا و مقصد باعث مهاجرت می باشد، هماهنگی کامل را دارا است .

آنچه که میتوان به عنوان کارکرد مثبت درآمد بالای مهاجرین افغانی در سطح شهرستان دماوند ذکر کرد عبارتند از (۱) پر کردن فرصت شغلی در مشاغل طاقت فرسا با مزد کم (۲) اشتغال در

مشاغل کشاورزی، دامداری، خدماتی از قبیل کارگری، بنایی ... (۳) توقع کم کار زیاد همراه با دستمزد پایین (۴) آزاد شدن نیروهای موجود در جامعه برای ارتقاء به سطوح بالاتر شغلی ایرانیان

دماوند رابطه وجود دارد. برای بررسی فرضیه مذکور چون متغیرها از نوع سنجش فاصله ای ترتیبی هستند از ضریب همبستگی کندال استفاده شده است.

جدول شماره ۳: جدول تقاطعی مربوط به آزمون رابطه بین شغل مهاجرین و مهاجرت افغانها به شهرستان دماوند

		مدت اقامت در دماوند		دسترسی به شغل
ضریب همبستگی کندال	مدت اقامت در دماوند	ضریب همبستگی	۱,۰۰۰	۰.۰۱۰
		سطح معنی داری	.	۰.۸۰۴
		تعداد	۳۸۵	۳۷۹
	دسترسی به شغل	ضریب همبستگی	۰.۰۱۰	۱,۰۰۰
		سطح معنی داری	۰.۸۰۴	.
		تعداد	۳۷۹	۳۷۹

همانگونه که از جدول شماره ۳ بر می آید، ضریب همبستگی محاسبه شده به میزان ۰/۰۱۰ نشانگر وجود رابطه مستقیممچنین ضریب محاسبه شده در سطح بالای ۰/۰۱ ($\text{sig} = ۰/۸۰۴$) معنی دار است و بنابراین فرضیه ی پژوهش در سطح ۰/۰۱ تایید می گردد و با احتمال بیش از ۹۹ درصد می توان گفت بین متغیرهای مذکور رابطه ی معنی دار وجود ندارد که بیشتر در کشور های در حال توسعه برای اشتغال اتفاق می افتد بنابه نظریه تودارو که نقش اقتصاد در تبیین مهاجرت بیشترین تاثیر را دارد و مهاجرت ها به علت بیکاری و تفاوت دستمزد ها صورت میگیرد.

جدول شماره ی ۴ : جدول تقاطعی مربوط به آزمون رابطه بین امکانات بهداشتی و مهاجرت افغانها به شهرستان دماوند

		مدت اقامت در دماوند		امکانات بهداشتی
ضریب همبستگی کندال	مدت اقامت در دماوند	ضریب همبستگی	۱,۰۰۰	-۰,۰۱۵
		سطح معنی داری	.	.۷۲۶
		تعداد	۳۸۴	۳۸۰
	امکانات بهداشتی	ضریب همبستگی	-۰,۰۱۵	۱,۰۰۰
		سطح معنی داری	.۷۲۶	.
		تعداد	۳۸۰	۳۸۱

همانگونه که از جدول شماره ی ۴ بر می آید، ضریب همبستگی محاسبه شده به میزان ۰/۰۱۵ - نشانگر وجود رابطه ضعیف و معکوس است. همچنین ضریب محاسبه شده در سطح بالای ۰/۰۱ ($\text{sig} = ۰/۰۱۵$) معنی دار است و بنابراین فرضیه ی صفر در سطح ۰/۰۱ تایید می گردد و فرضیه پژوهش رد می گردد و با احتمال بیش از ۹۹ درصد می توان گفت رابطه ای بین مهاجرت افغانها به شهرستان دماوند و امکانات بهداشتی آن شهرستان وجود ندارد و در پایان نامه آقای عباسی در سال ۱۳۷۹ نیز به این مسئله پرداخته شده و به پمین نتیجه رسیده است.

جدول شماره ی ۵ : جدول تقاطعی مربوط به آزمون رابطه بین شرایط اقلیمی و مهاجرت افغانها به شهرستان دماوند

		مدت اقامت در دماوند		شرایط اقلیمی
ضریب همبستگی کندال	مدت اقامت در دماوند	ضریب همبستگی	۱,۰۰۰	.۰۰۹
		سطح معنی داری	.	.۸۴۳
		تعداد	۳۸۴	۳۷۴
	شرایط اقلیمی	ضریب همبستگی	.۰۰۹	۱,۰۰۰
		سطح معنی داری	.۸۴۳	.
		تعداد	۳۷۴	۳۷۵

همانگونه که از جدول شماره ی ۵ بر می آید، ضریب همبستگی محاسبه شده به میزان ۰/۰۰۹ نشانگر وجود رابطه است. همچنین ضریب محاسبه در سطح بالای ۰/۰۱ ($\text{sig} = ۰/۸۴۳$)

معنی دار است و بنابراین فرضیه‌ی صفر در سطح ۰/۰۱ رد می‌گردد و فرضیه پژوهش تایید می‌گردد و با احتمال بیش از ۹۹ درصد می‌توان گفت بین شرایط اقلیمی و مهاجرت افغانها به شهرستان دماوند رابطه وجود دارد.

جدول شماره ۶: جدول تقاطعی آزمون رابطه بین امکانات تحصیلی و مهاجرت افغانها به شهرستان دماوند.

		امکانات تحصیلی		مدت اقامت در دماوند	
ضریب همبستگی کندال	مدت اقامت در دماوند	ضریب همبستگی	۱,۰۰۰	۰,۰۹۷*	
		سطح معنی داری	.	۰,۰۲۷	
		تعداد	۳۸۴	۳۷۶	
	امکانات تحصیلی	ضریب همبستگی	۰,۰۹۷*	۱,۰۰۰	
		سطح معنی داری	۰,۰۲۷	.	
		تعداد	۳۷۶	۳۷۷	

همانگونه که از جدول شماره ۶ بر می‌آید، ضریب همبستگی محاسبه شده به میزان ۰/۰۹۷ نشانگر وجود رابطه است. همچنین ضریب محاسبه شده در سطح بالای ۰/۰۱ (sig = ۰/۰۲۷) معنی دار است و بنابراین فرضیه‌ی صفر در سطح ۰/۰۱ رد می‌گردد و فرضیه پژوهش تایید می‌گردد و با احتمال بیش از ۹۹ درصد می‌توان گفت بین دسترسی به امکانات تحصیلی و مهاجرت افغانها به شهرستان دماوند

جدول شماره ۷: جدول تقاطعی آزمون رابطه بین پایین بودن هزینه های زندگی و مهاجرت افغانها به شهرستان دماوند

		پایین بودن هزینه‌های زندگی		مدت اقامت در دماوند	
ضریب همبستگی کندال	مدت اقامت در دماوند	ضریب همبستگی	۱,۰۰۰	۰,۰۳۷	
		سطح معنی داری	.	۰,۳۹۸	
		تعداد	۳۸۴	۳۶۸	
	پایین بودن هزینه های زندگی	ضریب همبستگی	۰,۰۳۷	۱,۰۰۰	
		سطح معنی داری	۰,۳۹۸	.	
		تعداد	۳۶۸	۳۶۹	

همانگونه که از جدول شماره ی ۷ بر می آید ، ضریب همبستگی محاسبه شده به میزان $0/037$ نشانگر وجود رابطه است . همچنین ضریب محاسبه شده در سطح بالای $0/01$ ($0/398$) $(sig =$ معنی دار است و بنابراین فرضیه ی صفر در سطح $0/01$ رد می گردد و فرضیه پژوهش تایید می گردد و با احتمال بیش از ۹۹ درصد می توان گفت بین هزینه های پایین زندگی و مهاجرت افغانها به شهرستان دماوند رابطه وجود دارد که میتوان علت تولید محصولات کشاورزی و دامی وپایین بودن اجاره بها و گاهای سرایدار بودن افغانه و زندگی کردن در مکان های که از بهداشت و خدمات اجتماعی بسیار پایین برخوردار هستند سکونت مینمایند که به همین لحاظ از سطح زندگی پایین ، هزینه پایین و پس انداز بالایی برخوردار اند .

جدول شماره ی ۸: جدول تقاطعی مربوط به آزمون رابطه بین تعاملات اجتماعی شهروندان دماوند با افغانه و مهاجرت افغانها به شهرستان

دماوند

		مدت اقامت در دماوند		تعاملات اجتماعی دماوندی
ضریب همبستگی کنдал	مدت اقامت در دماوند	ضریب همبستگی	۱,۰۰۰	-۰,۴۳
		سطح معنی داری	۰	۰,۳۳۵
		تعداد	۳۸۴	۳۸۲
تعاملات اجتماعی		ضریب همبستگی	-۰,۴۳	۱,۰۰۰
شهروندان دماوندی		سطح معنی داری	۰,۳۳۵	۰
		تعداد	۳۸۲	۳۸۳

همانگونه که از جدول شماره ی ۸ بر می آید ، ضریب همبستگی محاسبه شده به میزان $0/043$ - نشانگر وجود رابطه ضعیف و معکوس است . همچنین ضریب محاسبه شده در سطح بالای $0/01$ ($0/335$) $(sig =$ معنی دار است و بنابراین فرضیه ی صفر در سطح $0/01$ تایید می - گردد و فرضیه پژوهش رد می گردد و با احتمال بیش از ۹۹ درصد می توان گفت بین تعاملات

اجتماعی شهروندان دماوندی با مهاجرین دماوندی و مهاجرت آنها به آن دشرستان رابطه ای وجود ندارد و این فرضیه با نظریه قوانین راونشتاین همخوانی ندارد .

بحث و نتیجه گیری:

نتایج نشانگر آن است مهاجرینی که وارد کشور مهاجر پذیر میشوند بیشتر تحت تاثیر فرهنگ کشور مهاجر پذیر قرار میگیرند . مهاجرین افغانی به دلیل پایتتر بودن فرهنگ آنها نسبت به ایرانیها و سطح پایین تحصیلات آنها نسبت به شهر وندان دماوندی تاثیر پذیری زیادی داشته اند و به علت پایین بودن حقوق افغانه باعث شده شهروندان به دیده تحقیر به آنان نظر کنند که همین امر باعث شده ارتباط ایرانیان با آنها یک رابطه سرد و بدون روح و ناشی از خود برتر بینی در اتباع دماوندی است.

به علت اینکه محل سکونت و اشتغال به کار مهاجرین افغانی در روستا های باشد و در روستاهای دماوند مدارس غیر انتفاعی وجود ندارند و مدارس به صورت دولتی اداره میشوند که هیچ گونه هزینه ای را در بر ندارد و میزان خدمات دهی برای ایرانیان و مهاجرین افغانی در سطح روستاها یکسان میباشد و مهاجرین افغانی از کلیه امکانات آموزشی همانند شهروندان دماوندی برخوردار هستند به همین لحاظ بیشتر آنها و فرزندانشان از تحصیلات ابتدای و راهنمایی برخوردار هستند و همین امر یکی از عوامل تمرکز آنان در روستاهای دماوند میباشد. با توجه به کوهستانی بودن منطقه دماوند و آب و هوای معتدل و داشتن دره های آبرفتی فراوان بهترین محیط برای کشاورزی و دامداری می باشد که ۸۰ درصد مهاجرین افغانی به شغل کشاورزی و دامداری مشغولند و به علت نزدیک بودن شهرستان دماوند به کلان شهر تهران و پایتخت که کلیه امکانات در آنجا مهیا است میتوان در کمترین زمان و هزینه از این امکانات برخوردار بود و به علت شرایط آب و هوایی و اقلیمی دماوند که بسیار نزدیک با کشور افغانستان است یکی از علل جذب مهاجرین افغانی به شهرستان دماوند است .

به دلیل اشتغال مهاجرین افغانی در مشاغل کارگری و خدماتی و به خصوص گروه سنی فعال مهاجرین در شهرستان دماوند نیاز کمتری به خدمات بهداشتی دارند پس میتوان نتیجه گرفت وجود امکانات بهداشتی در دماوند باعث مهاجرت افغانه به آن شهرستان نمیشد.

در شهرستان دماوند به علت وجود کارهای کشاورزی باغداری دامداری و مرغداری و کارهای یدی فراوان و کارهای سخت و توانفرساو نیروی کار ارزان و جوان و به دلیل داشتن انسجام قومی و طایفه ای اتباع افغانی سعی در سکونت در شهرستان دماوند به خوبی مشاهده میشود و با توجه به نداشتن تخصص لازم و پایین بودن سطح تحصیلات مهاجرین افغانی بیش از ۸۰ درصد آنان در امور خدماتی کارگری ساده در امور ساختمانی، کشاورزی، دامداری مشغول به کار میباشد.

پیشنهادات

به دلیل حضور چندین ساله مهاجرین افغانی، ازدواج های آنان با زنان ایرانی، داشتن مشاغل و سرمایه در ایران، مطمئناً چنانچه درگیریها و جنگ داخلی نیز در افغانستان پایان یابد، تعداد زیادی از این مهاجران به کشور خود باز نخواهند گشت. در نتیجه آنها اقلیتی را در کشور ایران تشکیل خواهند داد، لازم است سیاست ها و تدابیر لازم اتخاذ گردد.

کم اطلاعی فرهنگی شهروندان دماوند و به طور کلی ایرانیان نسبت به مهاجرین افغانی بسیار تعجب آور است، گویی کوچکترین سعی برای معرفی این فرهنگ به جامعه ایران در طول ۳۰ سال گذشته صورت نگرفته است.

با توجه آمار بالای مهاجرین افغانی در ایران از جمله شهرستان دماوند موضوعات مهمی پیرامون مهاجرین وجود دارد که نیاز به تحقیقات و بررسی های همه جانبه علمی دارد.

تاثیرات حضور مهاجرین در ابعاد مختلف، فرهنگ ها، ازدواج، اشتغال، آموزش، بهداشت، روابط متقابل، ناهنجاریها، تخلفات، مسکن، علایق و سلیقه ها، تاهل و تجرد و غیره میباشد.

جهت آشنایی مهاجرین به وظایف خود و شهروندان ایرانی، جلوگیری از تبعات اجتماعی، فرهنگی و غیره، آشنایی با فرهنگ و مسائل مختلف پیرامون مهاجرین، سیاست توجیح و آموزش پیشنهاد می شود. از جمله راهکارها در این رابطه: تهیه برنامه هایی توسط صدا و سیما در قالب سریالهای رادیویی و تلویزیونی، میزگرد، انتشار اخبار و گزارش مستمر در خصوص مهاجرین خارجی. بهره گیری از گروه های هنری و هنرمندان شامل فیلم سازان،

گروه های تئاتر، روزنامه نگاران ، نویسندگان جهت تهیه مطالب برنامه ها و فیلم های توجیهی در خصوص مهاجرین خارجی .
 تردهای غیر قانونی ، اشتغال غیر قانونی، ازدواج های غیر قانونی در شهرستان دماوند رو به افزایش است . همچنین با توجه به اجرای طرح های متعدد در جهت اخراج مهاجرین غیر قانونی و صرف هزینه های زیاد، علاوه بر اینکه از تعداد آنها کاسته نشده بلکه جمعیت بعضی از شهر ها و شهرک ها و روستا ها و غیره افزایش یافته و به مرور دارد یکدست افغانی میشود.
 لذا پیشنهاد می شود گروهی کارشناس مجرب تحت نظر مستقیم ، فقط یک مسئول تام الاختیار در وزارت کشور تشکیل و پس از کارشناسی دقیق علمی و سیاست های لازم در خصوص اتباع خارجی اتخاذ و با قاطعیت اجرا گردد.

طبق تحقیقات به عمل آمده در این تحقیق ، شهروندان ایرانی در شهرستان دماوند از حضور مهاجرین افغانی ، هزینه هایی که صرف آنها میشود ، ازدواج های غیر قانونی و اشتغال آنها کاملا ناراضی و نظر منفی دارند و همچنین مهاجرین افغانی از برخورد شهروندان ایرانی و شهرستان دماوند رضایت ندارند و نه از خدماتی که برای آنها انجام میشود رضایت دارند. در نتیجه احتمال بروز مشکلات اجتماعی فی ما بین آنها متصور است .

به لحاظ روند رو به افزایش ازدواج های غیر قانونی ، توسط مهاجرین افغانی با زنان ایرانی ، از جمله شهرستان دماوند و پیامد های منفی و آثار و تبعات اجتماعی و حقوقی آنها ، ضرورت دارد سریعاً روشن نمودن تکلیف ازدواج های انجام شده ، از ادامه روند رو به افزایش آن با قاطعیت و برخورد شدید قضایی جلوگیری شود ، پیشنهاد میگردد به دلایل متعدد هیچ راهی جز ثبت کلیه ازدواج هایی که قبلاً انجام شده وجود ندارد و می بایست با تدابیر و تصویب مقررات جدید از افزایش آن جلوگیری شود.

منابع فارسی

- فیاضی، محمد. (۱۳۹۱). مساله پناهندگی در ایران بعد از انقلاب اسلامی و همکاری سازمانهای بین المللی. پایان نامه موسوی، یعقوب (۱۳۹۳)، مهاجرت و مشاغل کاذب و بی کاری در تهران، دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکز، پایان نامه
- اسمعیلی، نصیبه (۱۳۹۸)، بررسی نقش زنان در جریان تصمیم‌گیری مهاجرت های خانوادگی، دانشگاه تهران، پایان نامه
- طوسی، محمدرضا (۱۳۹۰)، بررسی نقش برخی از پارامترهای اجتماعی، سیاسی، اقتصادی بر روند مهاجرت مغزها، پایان نامه (کارشناسی ارشد)
- زنجانی، حبیب الله (۱۳۹۰)، مهاجرت، انتشارات سمت، تهران.
- اورت لی. اس، ۱۹۹۶ یک نظریه مهاجرت، ترجمه بیژن زارع، به نقل از لهستانی زاده ۱۳۶۸ نظریات مهاجرت شیراز. انتشارات نوید.
- تقوی، نعمت الله (۱۳۸۳). مبانی جمعیت شناسی. تبریز: نشر جامعه پروژه و نشر دانیال.
- او بری ا. ا. اس (۱۳۷۰)، مهاجرت، شهرنشینی و توسعه، ترجمه و فرهنگ اشاد، ناشر موسسه کار و تامین اجتماعی، تهران.

منابع انگلیسی

Todaro, P.M.(۱۹۷۱), "Income expectations , urban migration and employment in Africa." International Labour Review . Vol . ۱۰۴, No.۵.